

Адаптација детета на полазак у јасле

или

Зашто чоколада не може да замени подршку родитеља

Важна и велика промена у животу детета је полазак у јасле. Свако дете ће нас свој начин проживети ову промену. То зависи од самог детета (темперамент, искуства која има...), од припремљености за полазак у јасле и понашања осталих актера (родитељи, васпитачи, друга деца), јер у процесу адаптације активно учествују дете и његово социјално окружење.

Квалитет програма адаптације који јасле нуде је јако важан, као и спремност особља да програм примени и прилагоди потребама детета.

Када дете крене у јасле важно је и како се родитељи (старатељи) понашају, јер дете се угледа на оно што види и што осећа, више него на оно што му се говори. Зато је важно за родитеље да буду: **смирени**: узнемиреност се преноси на дете; **стрпљиви**: за прилагођавање је потребно време; **доследни**: не треба одмах одустати, ако дете негодује.

Добро је да постоји договор у породици како би сви чланови породице имали јединствен став и приступ у односу на полазак у јасле.

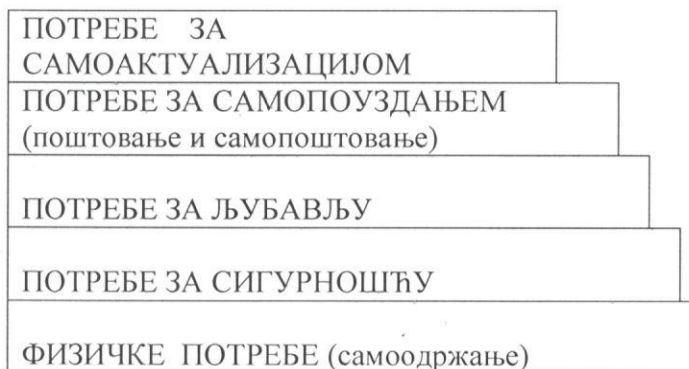
Опште препоруке за родитеље детета које полази у јасле су:

- Објасните детету да ће ићи у јасле на начин који оно може да схвати.
- Дете нека понесе са собом неку своју драгу играчку, јастук или ћебенце... флашицу или цуцлу, ако их користи.
- Са дететом се опростите смирено, али одлучно (немојте бежати и скривати се, али ни враћати пре времена ако сте већ отишли).
- Објасните детету где идете и кад се враћате - не говорите да ћете доћи одмах.
- Кад кренете у јасле немојте се вратити због отпора који дете покаже на путу, јер ће дете очекивати да га, чим заплаче, вратите кући.
- Кад једном крене у јасле немојте правити непотребне прекиде, јер после сваког одсуства дете мора да се реаптира.
- Одложите полазак у јасле уколико је у том периоду дошло до крупних промена у вашој породици (рођење друге бебе, промена стана, губитак члана породице...) док се дете не привикне.
- Одвојите више времена које ћете по доласку из јасли провести са вашим дететом у пријатним активностима (игра, шетња...) да би се дете опустило и задовољило своје појачане потребе за сигурношћу и љубављу.

Ових дана сам на друштвеним мрежама читала разне препоруке. У неким од њих пише и овакав савет: „*Опростите се са дететом кратко и реците детету да морате идете у куповину и да ћете му купити нешто лепо! Немојте заборавити да детету заиста купите и донесете то што сте му обећали!*“

Мени је невероватно да неко може да саветује да детињу потребу за сигурношћу треба да заменимо куповином слаткиша или играчке!

Хијерархија потреба (по А. Маслоу) изгледа овако:

Током развоја се поступно актуализује важност појединих потреба, од нижих ка вишим. Основни услов је да потребе са нижег нивоа буду адекватно задовољене да би се појавила група потреба са следећег развојног нивоа. Неадекватно реаговање на физичке потребе деце изазива базичну несигурност. Дете које се осећа несигурно и неповерљиво према околини тешко ће градити праве емоционалне везе; без остварене емоционалне везе са другима дете се осећа недовољно прихваћено, а тиме и мање вредно, што изазива мањак самопоуздања. Код детета које се повлачи јер нема довољно самопоуздања, развој потребе за учењем, истраживањем и развијањем личних потенцијала биће непотпун.

Па ви сад сами закључите да ли, у ситуацији када су угрожене потребе за сигурношћу, љубављу, припадањем, детету треба купити чоколаду да га утешите!

Не! Детету је потребна сигурност коју му пружа особа од поверења, тј родитељ (или друга блиска особа).

Неопходан корак у процесу адаптације је постепено стицање поверења у нове особе – васпитачице у вртићу. Сигурност дете најлакше стиче у присуству оних у које већ има поверења.

У нашим вртићима примењује се програм постепене адаптације уз обавезно присуство родитеља током првих дана боравка деце јасленог узраста у колективу. Дете се упознаје са простором, другом децом и васпитачима у присуству родитеља. Том приликом се и одрасли (васпитач и родитељ) постепено упознају, родитељ се опушта и стиче поверење, а то позитивно расположење се преноси и на дете. То не значи да ће дете мање плакати кад родитељ оде, али ће његов страх и несигурност бити мањи јер се у присуству сигурне особе упознало са новим и непознатим. У томе је суштина присуства родитеља у јаслама током првих неколико дана.

Неопходно је и да родитељи испланирају време, јер током прве седмице дете борави у јаслама 1-2 сата дневно, па се то, постепено продужава! Тек крајем друге седмице, уколико је ток адаптације лак дете остаје да спава у јаслама!

Лака адаптација се може очекивати уколико дете већ:

- прихвата да остане у новој средини без родитеља (код рођака, нпр.)
- лако ступа у контакт са другом децом и игра се са њима
- показују интересовање да се самостално храни, облачи...

- показује радозналост, склоно је истраживању и поставља питања
- изражава своје жеље и потребе, али и прихвата налоге и упутства одраслих (хоће да послуша)
- као беба имало углавном устаљен ритам спавања и оброка
- добро спава током целе ноћи и у устаљено време током дана

Тада се може очекивати да ће се за краће време (до 2 недеље) и без већих тешкоћа адаптирати на боравак у јаслама. Наравно подршка родитеља је неопходна.

- Дете које није спремно за одвајање може почети да
- неутешно плаче и одбија комуникацију са децом и васпитачима у јаслама
 - одбија све понуђене активности, иако васпитачице улажу посебан труд
 - одбија храну у вртићу, има смањен апетит код куће
 - лошије спава, чешће се буди ноћу
 - поново ради нешто што је већ узрастом превазишло (нпр. сиса прст, ...)
 - показује агресивност према себи или другима

Ако дође до оваквих или сличних промена у понашању вашег детета покажите разумевање и потражите узроке. Обратите се за савет стручном сараднику (психолог или педагог) у вртићу, па заједнички потражите узроке тешкоћа и договорите се о начинима на који ћете их превазићи.

Немојте одмах одустати и престати да доводите дете, али нипошто проблем не покушавајте да решите грдњом или занемаривањем отпора детета, а ни подмићивањем! Чоколада не може да замени подршку!

Родитељи, пружите праву подршку свом детету како би овај крупан и важан корак у свом животу савладало што лакше и успешније! То искуство ће дете понети са собом кроз живот.

Катарина Ђурић, психолог
Стручни сарадник у ПУ Чукарица, Београд